

Bilag til beretning vedr. vandmiljøplanen

Der er en meget ringe variation i de interne priser pr. foderenhed indenfor et bredt interval i kvælstoftilførslen. Når prisen pr. foderenhed ikke ændres væsentligt med kvælstoftilførslen, kan andre forhold af relativt større økonomisk betydning få indflydelse på, hvor det optimale gødningsniveau ligger på den enkelte bedrift. F.eks. vil et intensivt husdyrhold i sig selv fordre en totalt set stor grovfoderproduktion, hvilket kan medføre, at det her kan betale sig at presse flere foderenheder ud af den enkelte mark end på en mere harmonisk sammensat bedrift. Endvidere vil det i egne, hvor en grovfoderafgrøde kan produceres relativt billigt i forhold til indkøbt foder eller alternative grovfoderafgrøder, ofte kunne betale sig at dyrke denne afgrøde intensivt, det vil sige ved et relativt højt kvælstofgødningsniveau. Der er således flere forhold, der bevirker, at det er vanskeligt at bestemme det optimale kvælstofforbrug for grovfoderafgrøderne.

I praksis vil afgrøderne gennemsnitligt set heller ikke blive dyrket under helt så gode vækstbetingelser, som hovedparten af gødningsforsøgene er udført under. F.eks. placeres forsøg ikke i markhjørner, lavninger eller andre mere udsatte steder, ligesom gødningsfordelingen og -doseringen er mere nøjagtig i forsøgene. Ved forsøg vil man derfor generelt opnå en bedre udnyttelse af kvælstofgødningen, hvilket medfører, at det økonomisk optimale gødningsniveau ved forsøg og dermed også i nærværende modelberegninger ligger lidt lavere end niveauet i det praktiske landbrug.

De tendenser, beregningerne viser som følge af ændringer i kvælstofforbrug og -pris, vil dog afspejle forholdene i praksis under normale vækstbetingelser, da relationerne mellem kvælstofgødningen og de andre indsatsfaktorer er de samme, se afsnit 4.3.1.2. Med disse forbehold er modelresultaterne i god overensstemmelse med de normer eller retningsgivende mængder kvælstof, det anbefales at tilføre afgrøderne.

3.4.4. Optimalt kvælstofbehov og faktisk kvælstofforbrug

I Landbrugsministeriets rapport fra 1984 om »Kvælstoftilførsel og kvælstofudvaskning i dansk planteproduktion« er der foretaget en sammenligning af et beregnet økonomisk

optimalt kvælstofbehov og det faktiske kvælstofforbrug i perioden 1978-82. På landsplan viser opgørelsen en beskeden overgødskning, som dog er statistisk usikker, for perioden som helhed. I enkelte amter blev der imidlertid konstateret en overgødskning på 7-8 pct.

Beregningernes optimale kvælstofmængde til de forskellige afgrøder er gennemsnitstal for hele landet og hele perioden, fastsat ud fra forsøgsmateriale i de landøkonomiske foreninger. På tilgangssiden bygger opgørelsen på landbrugsstatistikens oplysninger om solgt handelsgødning, mens husdyrgødnings kvælstofindhold er opgjort på grundlag af husdyrbestands størrelse og gennemsnitstal for gødningsmængde og kvælstofindhold i gødningen fra de enkelte husdyrarter.

For den efterfølgende periode har Statens Jordbrugsøkonomiske Institut foretaget en tilsvarende opgørelse efter forenklede beregningsprincipper, idet der er sket en justering af normtallene, ligesom opgørelsen af husdyrgødnings kvælstofindhold er baseret på Danmarks Statistiks opgørelsesmetode, der relaterer produktionen af kvælstof i husdyrgødning til foderforbruget.

Med hensyn til udnyttelsesgraden af kvælstof i husdyrgødning forudsætter Danmarks Statistik en udnyttelsesgrad på 60 pct. af kvælstofindholdet ab lager.

Ifølge aktuelle forsøgsresultater varierer udnyttelsesgraden fra 10 til 50 pct. under forudsætning af, at der ikke overgødskes. I praksis skønnes en gennemsnitlig udnyttelsesgrad på omkring 30 pct. at være realistisk, når husdyrgødningen i øvrigt fordeles hensigtsmæssigt på arealet.

På baggrund af disse forudsætninger og under hensyntagen til ændringerne i afgrødesammensætningen viser den samlede opgørelse, at der er tendens til, at det faktiske kvælstofforbrug overstiger de retningsgivende normer - tilsyneladende også med en stigende trend.

Der kan være flere årsager hertil, men styringsproblemer er formentlig hovedårsagen - ikke mindst i relation til anvendelsen af husdyrgødning, hvor der er et mangelfuldt kendskab til det nøjagtige indhold af plantenæringsstoffer og nytteværdien af kvælstofindholdet. Da den økonomiske udbyttekurve er ret flad omkring det optimale kvælstofniveau, kan der være en tendens til at kompensere for manglende præcision i kvælstofgødskningen gennem en vis ekstra tilførsel af